

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ՊՈՒՍՈՑ համար, տարեկան 60 դր. վեցամսեայ
30 դր. եռամսեայ 30 դր. — ԳԱՆՈՒՆԵՐՈՒ
համար, տարեկան 50 դր. վեցամսեայ 40 դր.
եռամսեայ 25 դր. — ԱՐՏԱՍԱՀԱՐԱՆԻ համար,
Տարեկան 32 թր. վեցամսեայ 14 թր.:
ԿԱՆԻՆԻ ՎՃԱՐՈՒԼ ՄԻՈՅՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴԻ
ԶԵՆՔԷ 10 ՓԱՐԱ

ՇԱՀԻԿ

ՅՐԱԳԻՐ

«ՇԱՀԻԿ»-Ի ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ԻՐԻԿՈՒՆ
ԿԱՆՈՒՆԵՐՈՒՆԵՐ
Կապալա: Գոթարեւելի թաղ, բն. 7
Ս Ա Կ Ա Ե Ա Ե Տ Պ Ա Ր Ա Ն
ԿՐԹԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ԱՊՊՈՒՍՈՑ ԱՄԵՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ
ՎԵՐԷ Ե ԶԱՎԵՐ ԳՐԱՆՈՒԹՅԱՆ
ԿՐԹԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ԱՊՊՈՒՍՈՑ ԱՄԵՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ
ԿՆ ՆԻ ՏՐԱԿՈՒՆ:

Bureau de la rédaction du Journal Arménien DZAGHIK
Galata, Kourchounlou han, N. 7

ԿՐԹԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ԱՊՊՈՒՍՈՑ ԱՄԵՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ
ՎԵՐԷ Ե ԶԱՎԵՐ ԳՐԱՆՈՒԹՅԱՆ
ԿՐԹԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ԱՊՊՈՒՍՈՑ ԱՄԵՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ
ԿՆ ՆԻ ՏՐԱԿՈՒՆ

ԺԵՆ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 306 «ՇԱՀԻԿ»-Ի ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ԻՐԻԿՈՒՆ 23 ՄԱՐՏ 1902 ՇԱՀԱԿ

«ՇԱՀԻԿ»-Ի ՊԱՐԳԵՒԱԿՈՐ ՄՐՅՈՒՄԸ

ՏԱՍԸ ՕՍՄ. ՈՍԿԻ ԶԱՅՈՂԻՆ

Մրցումը՝ զոր սննդային շարժումն է ի վեր կը ծանուցանենք, այսօր կը սկսինք: Բացարձակ անգամ մըն ալ թէ ինչ է այդ մրցումը. — Երբ կը 30 տարեկան տարակցի մը լրջալ է, որուն առաջին ՏԱՍԸ տողը մենք պիտի հրատարակենք եւ մնացեալ ԲԱՍՆ տողերն ալ ընթերցողները պիտի գտնեն ՄՐԱԿՆԻՒՆ ԵՆԵՐՈՒՆ ԻՄԵՆ Այսինքն, առաջին տասը տողեր, հրատարակելէն վերջ, 11րդ տողը պիտի զետեղենք «ՄՐԱԿՆԻՒՆ»-ի ո՛ր եւ մէկ մասին մէջ, ըլլալ Ա ԵՂԻ յօդուածներուն, ըլլալ լուրերու բաժնին, ըլլալ Դ. ԵՂԻ ծանուցումներուն եւ կամ թերթներուն մէջ: Եւ այսպէս, յաջորդաբար, մինչեւ 20 օր, օրը մէկ տող պիտի զետեղենք միւսեւնոյն կերպով: Մրցումը մասնակցողներուն ուրիշ բան չպիտի մնար ընելիք. եթէ ոչ օրը օրին գտնել այդ տողը եւ 20 օր վերջ, այսինքն նորալեզուն աւարտումէն վերջ մեր կողմէ ցոյց տրուած առաջին տասը տողերուն կցելով, նորալեզու ամբողջացնել եւ զրկել մեզի: Ահա, առիթ նորալեզուն խոստացուած առաջին տասը տողերը. —

ԻՆԵՆԱՅԻ ԶԱՄԲԱՆ
(ՆՈՐԱՎԵՂ)

Չարուկ տղեղ աղչիկ մըն էր, ուսեալ, բարի, կրթուած: Հայրը մայրը զինքը պղտիկուց որը ձգած էին: Սակայն ինք, իր աշխատասիրութեան շնորհիւ, կրցած էր թէ՛ իր ուսումը չատ առաջ տանիլ, եւ թէ՛ ձեռագործի մասնագետ մը դառնալ:

Եթէ իր անխնայ աշխատասիրութիւնը պատճառ եղած էր իր յատկացման, միւս կողմէ ալ սակայն իր սզեղութիւնը

Տանտնակցորդ տողը պիտի գտնուի «ՄՐԱԿՆԻՒՆ»-ի երկուշարժի օրուան թիւին մէջ, Այս առիթով, մրցումը մասնակցողներուն ուշադրութեան կը ներկայացնենք հետեւեալ կարեւոր կէտերը: «ՄՐԱԿՆԻՒՆ»-ի այս կամ այն էջին մէջ դրուած տողերը ԱՄՐՈՂԶ պիտի ըլլան, այսինքն կէտը վեր կէտը վեր չպիտի հրատարակուին, որպէս զի մասնակցողները գրուածութիւնը չգտնեն: — Կրնայ ըլլալ որ հատուած էր անմիջապէս առաջ եկող տողերուն մէջ մէկ կամ երկու բառեր միայն գտնուին, ինչպէս է քիչ մը վերջ հրատարակուած առաջին տասը տողերէն ԵՐԹԵՆԻՐՈՒՄԻՆ. — Կրնայ պատահիլ որ մեր կողմէ զետեղուած տողը խորագիր մը ըլլայ, յօդուածի մը գլուխը եւ կամ ծանուցման մը մէջ:

Որպէս զի մեր գաւառային ընթերցողներն ալ կարենան մասնակցել այս մրցումին, նորալեզուն աւարտումէն վերջ ՏԱՍԸՆԸՆԻՆԻՒՄՈՒՄ պայմանագրով պիտի տանք իրենց՝ որպէս զի կարենան պատասխանները մեզի հասցնել: Պատասխանները, ըլլան ՊՐԱՅԻՆ ԵՎ ԳԱՇԱՆԻՆԻՆ, պէտք է զինք առանձին պահարաններու մէջ՝ վրան գրելով: «ՄՐԱԿՆԻՒՆ»-Ի ՄՐՅՈՒՄԻՆ ՀԱՄԱՐ:

Եր ԴԻՒՆԻՐՈՒԹՅԱՆ ԵՆԵՐՈՒՆ ԶՈՐՈՐ ՕՐ պիտի ըսենք թէ մեր կողմէ պատճառ տողը ՈՐ ԵՂԻՆ ՈՐ ՄԻՆԵՆԱԿԻՆ մէջ կը գտնուի. իսկ ամբողջ ՎԵՑ ՕՐ ալ պիտի ըսենք թէ ՈՐ ԵՂԻՆ մէջ զետեղած ենք այդ միւսեւնոյն տողը: Այսպէսով, ԱՄՐՈՂԶ ՏԱՍԸ ՕՐ մրցումը մասնակցողներուն աշխատութիւնը շատ պիտի զիւրանայ, եւ զգուշարութեամբ պիտի մնայ մեր վրին տասը տողերուն համար միայն, որոնց ո՛ր, որ էջին կամ միւսակին մէջ զետեղուած ըլլալը չպիտի յայտնենք:

Ինչպէս յայտնի է արդէն, մրցումին մէջ յաջողող պիտի ստանայ ՏԱՍԸ ՕՍՄ. ՈՍԿԻՆ ԵՎ ԶԱՅՈՂՆԵՐ ԵՐԿՈՒՄԸ, պարզէ ը պիտի բաժնուի իրենց միջեւ. իսկ եթէ աւելի ըլլան, վիճակով պիտի որոշուի:

«ՇԱՀԻԿ»-Ի ԹԵՐԹՈՒՆԸ (1)

ՍՊԱՍՈՒՅԻՒ ՍԵՐ

(ՆՈՐԱՎԵՂ)

Ա.

Ինչքան հասած վայրենանք, տեսայ որ սպասուհիներու մտի մըն էի եղած, ինչպէս որ, շատ մարդիկ շատ բաներու մտի կ'ըլլան: Սպասուհիներու ետեւէն ԿՈՒՐՄԻՆ համար մը շինուած էր արդէն ետին, երբ զեռ ոչ իսկ չնչին յաջողութիւն մը ունեցած էի եւ, անոնց մաս եւ անոնք, քանի երես կը դարձնէին ինչ, եւ կարծես այնչափ աւելի կատարի կերպով անոնց նմանակներու կը բերուէի, ինչ որ քիչ քանական չէր կրնար ըլլալ սակայն Հազիւ, մէկ ազգականին ստանի ազատիմը, սանկ թեթեւ մը կը ժպտի ինձի հետուն, իր հացին չըլլայ համար անշուշտ, եւ այդչափ միայն Միւս բողբոջ, առ հասարակ,

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆԻ ԶՈՒՐԶԸ

Սանասարեան վարժարանին Խարբերչ փոխադրուած արքիեպիսկոպոս Խր առանձին կարեւորութիւնը պիտի ունենար գիտնալ սա կետը քի այդ փոխադրութիւնը ի՞նչ տարբարութիւն գործած է Երզրումի մեզ: Երզրումի մեր բարակցիցն հետեւեալ առաջարկու տեսութիւնը, յատկապէս պատրաստուած այս առիթով, տես ճիշդ այդ կետը կը պարզէ գեղեցկորեն:

Սանասարեան վարժարանին Խարբերչ փոխադրուած արքիեպիսկոպոս Խր առանձին կարեւորութիւնը պիտի ունենար գիտնալ սա կետը քի այդ փոխադրութիւնը ի՞նչ տարբարութիւն գործած է Երզրումի մեզ: Երզրումի մեր բարակցիցն հետեւեալ առաջարկու տեսութիւնը, յատկապէս պատրաստուած այս առիթով, տես ճիշդ այդ կետը կը պարզէ գեղեցկորեն:

Սանասարեան վարժարանին Խարբերչ փոխադրուած արքիեպիսկոպոս Խր առանձին կարեւորութիւնը պիտի ունենար գիտնալ սա կետը քի այդ փոխադրութիւնը ի՞նչ տարբարութիւն գործած է Երզրումի մեզ: Երզրումի մեր բարակցիցն հետեւեալ առաջարկու տեսութիւնը, յատկապէս պատրաստուած այս առիթով, տես ճիշդ այդ կետը կը պարզէ գեղեցկորեն:

Սանասարեան վարժարանին Խարբերչ փոխադրուած արքիեպիսկոպոս Խր առանձին կարեւորութիւնը պիտի ունենար գիտնալ սա կետը քի այդ փոխադրութիւնը ի՞նչ տարբարութիւն գործած է Երզրումի մեզ: Երզրումի մեր բարակցիցն հետեւեալ առաջարկու տեսութիւնը, յատկապէս պատրաստուած այս առիթով, տես ճիշդ այդ կետը կը պարզէ գեղեցկորեն:

որ պիտի: Այս չորս ուրոյն կարգերը միւս թիւն մը կը կարգեն եւ իրենց «չենք ուրեք»-ը փոխադրուած տեսութեան հաստատութիւն ձեռք բերելու նպատակաւ, գործնական ալ կ'աշխատին եւ քանի օրերէ ի վեր, խնդրագիր մը պատրաստած ստորագրութիւն կը հաւաքեն: Այդ խնդրագիրը երեք օրինակ պիտի ըլլայ. մէկը պիտի դրուի Պոլսոյ Խնամակալութեան, մէկը՝ Պրն. Եղեանցին եւ երրորդը ալ Տեւ. վարժարանի ղեկավարութեան: Խնդրագրու ներք յօդարակում թիւն ցոյց կուտան աւելի կարգի գործողութիւն ընելու, միայն թէ վարժարանը չփոխադրուի Կարինէն այլուր:

Կան կարգ մը մարդիկ ալ որ «չի կրնար փոխադրուիլ» կը մտածեն: Պարզապէս միտնելով են ստանք եւ փոքրութեւ քանի որ բացարձէ թէ վարժարանին ղեկավարները յօդարակում թիւն չունեն Կարինէն քալ մը անդին հետեւապէս Ասիէ գատայնքան կ'աճ կարողանան, գառական, գիտական եւ ալ բազմաթիւ առարկաները՝ ինչպէս կարելի է փոխադրել ջրեպիսկոպոսի կը հարցնեն:

Վերջապէս գառակարգ մը եւս կը գտնուի «պէտք է որ փոխադրուի» մտածող Ասիական նախ կը խորհի թէ՛ Սանասարեան վարժարանը Խարբերչ փոխադրուիլով, աւելի օգտակար կ'ըլլայ Ազգին համար, զի տեսնուած լաւագոյն պայմաններու մէջ, աւելի արդիւնք կրնայ ունենալ ընդհանրաբար, մասնաւոր թէ՛ Խարբերչի մէջ գտնուող օտար կրթական հաստատութեանց զէ՛մ մը մը մը պիտի կենդանացնէ տո՛ւմային գառակարգութիւնը: Երկրորդ՝ որ տեսնէ թէ, Կարնոյ 2000է աւելի ուսանող մանկան, ի՞նչ խեղճ վիճակի ենթարկուած է՝ չէնք չզոյւթեան երեսուն Սանասարեան փոխադրութիւնը պիտի դիւրացնէ աւելի բան. ազգային երկու սեփ ուսանողութիւնը պիտի կարենայ ամփոփուիլ յարմարութեւ չէնքերու մէջ եւ կրթական գործը, որ այսօր յետնեալ վիճակ մը ունի, նոր զարկ պիտի ստանայ. կարող գառակարգը հիմնական ստատուութիւնը ցոյց պիտի չտայ հանդէպ ազգային զարգացման եւ մէկ խօսքով, լաւ կարգավիճակութիւն մը պիտի տրուի վարժարաններուն: Մեր անձնական կարծիքը կը համապատասխանէ այս վերջին գառակարգին ունեցած առողջ եւ աննկատ գառակարգութեան, եւ վստահ ենք թէ Գեր. Առաջնորդ Ս. Հայրը ու Վարչական Ժողովները, ինչպէս նաեւ ուսումնական պատուարժան խորհուրդը՝ որոնք պարտաւորութիւն ունեն քաղաքին կրթական գործին բարւոք ուղղութիւն մը տալու, տարբեր կերպով չեն մտածիր ու գործեր՝ Սանասարեան փոխադրութեան խնդրոյն առթիւ:

Ս. Վարչական Ժողովները, ինչպէս նաեւ ուսումնական պատուարժան խորհուրդը՝ որոնք պարտաւորութիւն ունեն քաղաքին կրթական գործին բարւոք ուղղութիւն մը տալու, տարբեր կերպով չեն մտածիր ու գործեր՝ Սանասարեան փոխադրութեան խնդրոյն առթիւ:

Ս. ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԺՊՈՎՆԵՐԸ

երգը, — կամ աւելի ձիւղը, — իրենց ծարուած սեփն եւքը:

Ես, աւելի քիչ չըմպատուած, քիչ հետապնդուածներով ալ սիրով պիտի գտնանայի, բայց զգալով զազգայն, անոնց մէջ ոչ պակաս կը հեզուէի: Հազիւ հետեւէն կ'երեւայ, մէկը պատուհանին առջեւէն, միւսը՝ փողոցին մէջտեղէն, մէկը՝ սպասարանին, ներս կը փայտէին. պատուհանները, գուռները, վարագոյնները շոյինգար ձայներով կը գոցուէին, կ'ընկնէին, կը ծածկուէին, եւ անոնք ետեւէն, հասցեայի ուղղուած ծիծաղկոտ ու ծաղրոտ ձայնակներով իրար կը խօսածէին, զիմացէ զիմաց անբերեղծ ընդհանրեալ, արուելով, փոխադարձաբար, ինչպէս այդ պահուն նոր արթնացած քաղաքացիներ, անբերեղծ անխնայութեւ, զարթումի իրենց սուր ու փոխադարձ կրօն կը թնդայնէին:

Սպասուհիներու խնդրի սիրահար մը եւ զած պիտի ըլլայի, եթէ հոս, քիչէն քիչը

ՆԻՔՈՒԱ ԿՕԿՈՒ

(ԻՐ ՄՆԵՆԵԱՆ ԵՎ ՄԻՆԱՄԱՆԻՆԻ ԱՌԹԻՒՆ)

Մինչեւ Գօգօլը բանաստեղծական միտքը, նոյն իսկ այն ժամանակ, երբ պնդում էր թէ «կեանքն ու բանաստեղծութիւնը մէկ են», չէր կարող առանց սիրային ընդհարուանների հիւսել գրուածքը: Նա առաջինն էր, որ հակառակեց այս միակողմանի բաժանմանը եւ գիտէր հետաքրքրական դարձնել իր ստեղծագործութիւնները, բոլորովին չը դիմելով սիրային կարգութեանը: Նա առաջինն էր, որ մարդկային կեանքի մէջ գործել, մրցել զրուում է ոչ միայն սերը, այլ սիրուց աւելի ուրիշ, շատ ուժեղ նկատումներ, ինչպէս ձգտում էր ի փոքրամտութիւն, շահախնդրութիւն, սնամիտութիւն եւ այլն: Հասարակական եւ անհատական կեանքի մէջ երեւոյթ կարող է դառնալ բանաստեղծական վերարտադրութեան նիւթ, հասարակական կարող է ծառայել զեղարուեստագէտի վսեմ նպատակին: Գրական նութիւնը ստանում էր լայն բովանդակութիւն:

Գրանի որ հարցը այսպէս էր գրուած, ակնհայտ էր որ պիտի փոխուէր եւ ստեղծագործելու եղանակը: Միայն ոգեւորութեան վրայ յոյս դրած գրել անհնարին էր: Ինչո՞ք ու միտք առաջնորդելու լաւակն ունեցող հեղինակը պիտի լուրջ վերաբերուի իր գործին, համարեւ թեանք քննելով աւելի ինչ, «ամէն ինչ նուաճելով վրձինն»: Վաս ինչպէս առաջնորդ պիտի խորասուզուի ամբողջ եւ լեզուներ իր աշխատանքի մէջ եւ չը գրուելով աշխարհային վայելքներով, անձնատուր լինի բնութեան, մարդկային կեանքի եւ առաջնակարգ հանձարների ստեղծագործութիւնների ուսումնասիրութեան Այս սկզբունքին հաւատարիմ մնալով, Գօգօլը շատ զանազան մեթոդներով երկարութեանը ներքո նա առաջինն ստեղծագործութեանը հաւաքում էր նիւթեր, գիտելով, անձամբ հարց ու փորձ անելով կամ նամակներով ստեղծութիւններ խնդրելով ծանօթներից եւ բարեկամներից, հետաքրքրում էր ամէն մի՛ բան երեւոյթին ամենալայն մասնաբաժանութեանով, անխնայ անհամար սպասուհիները կարգի էր բերում եւ գրում էր առանց չափազանց երբեք ետեւ ու թը անգամ սրբագրելով եւ կրկին ու կրկին արտագրելով ձեռագիրը: Նա մէկ կարողութեանը օգտագործելով «Քննիչ» կատակոլեթիւնները վրայ եւ այնուհետեւ առաջին ներկայացուցիչ յետոյ, էլի մօտ եօթը տարի անդադար ուղղում էր ընտրելու իր «Մեռած Հոգիներ» նոյնպէս որ վերջնական թեանք անապուր յատուր նա մշակում էր վերջուէն տարի Միայն այսպէս վերաբերութեանը գրական ստեղծագործութեանը, նա մղողում էր իր պատկերներին ու պատմութեանը հմտութիւնը ու պատմութեանը ճշգրտութիւնը: Նա ուղղում էր նա իր «Չեղի»

րելի էր կոչել, իրարակցիկ թաղի մը է՛ն զիւրակցիցի մէկ փողոցը: Դիւրակցիցի ըլլալուն շափ ալ, — որուն շնորհով կարելի էր, մէկէ աւելի սպասուհի ենթարկել ամէն մէկ տան մէջ՝ որոնք ապարանք կուրուէր: Կարող շատ բան չէին ուղեր, — Հոտմընց ըլլալն էր, որ կը շահագրգռէր զիս: Որովհետեւ կարծեմ ալ չէլտողը չկայ որ, տեսակին լաւագոյնը կ'ընդգրկուէ ալ իր մէջը:

Սմբողջ փողոցին երկայնքին վրայ, եւ բեւակայեցիկ որչափ որ կրնայ, ամբողջ ընկալում մը ցրուած, աղտոր ու առողջ ազդակներու, դուռներուն առջեւ, պատուհաններուն վերեւը, տանիքներուն տակ, քարաստաններուն վրայ, որոնք կը շարժին, կը վժան, կը ծփն, կը գործեն, կ'ըլլեն, կ'աւրեն, կը խնդան, կը սրբեն եւ կը պտանան:

Օ. ՉԻՅՐԻՆ-ՍՍԱՐՍԻՆ
(Շարունակելի)

